

ინტერვიუ რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის გავლენიან იერარქთან (მიმოხილვა, თარგმანი, შენიშვნა)

ნუგზარ პაპუაშვილი*

წინამდებარე ინტერვიუ წარმოდგენილია გერმანულენოვანი სივრცის ყველაზე პოპულარულ ჟურნალში – “Spiegel” [სარკე]. ამ პუბლიკაციის გაცნობა მირჩია და შესაბამისი ეგზემპლარიც წარწერით ყდაზე: „ნუგზარს“, გადმომცა გერმანიის ქართული სათვისტომოს ყოფილმა თავმჯდომარემ, მედიცინის დოქტორმა, ჩემმა უფროსმა და ძვირფასმა მეგობარმა, მნიგნობარმა და ქართული სიტყვაკაზმული მწერლობის დიდმა ტრფიალმა – ბატონმა ვახტანგ ჩხაიძემ (1920-2014), როდესაც მის ოჯახში სტუმრად ვიმყოფებოდი (მიუნხენი, 2009 წლის დეკემბერი). მანვე დასძინა, კარგი იქნება, თუკი ეს ტექსტი ქართულადაც ითარგმნება და გამოიცემოდ.

ინტერვიუს დიდი ინტერესით გავეცანი. დავრწმუნდი, რომ მისი გაცნობა და კრიტიკულად განხილვა მართლაც დაეხმარება ქართველ მკითხველებს სხვადასხვა საეკლესიო, საზოგადოებრივ თუ კულტუროლოგიურ საკითხზე რაციონალური შეხედულებების გამომუშავებაში. გავითვალისწინოთ, რომ ამ ინტერვიუში წარმოჩენილია საქართველოს მეზობელი ქვეყნის დომინანტი ეკლესიის პოზიცია თანამედროვეობის აქტუალურ საკითხებზე. ესენია: მართლმადიდებელი ეკლესიის სარწმუნოებრივი და სამოქალაქო ურთიერთობები როგორც კათოლიკურ, ისე ევანგელურ (იგივე პროტესტანტულ) ეკლესიებთან, ქალების ხელდასხმა სამღვდლო ხარისხში (მღვდლებად და ეპისკოპოსებად), ჰომოსექსუალთა ქორწინება, აბორტი, ეკლესია და სახელმწიფო, უმრავლესობისა და უმცირესობის ეკლესიათა თანაასებობა ერთსა და იმავე სოციალურ უმში და სხვა.

რესპონდენტი არის მთავარეპისკოპოსი, ამჟამად მიტროპოლიტი, ილარიონი (ალფეევი), რომელსაც ცხოვრების გარკვეული

* სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი.

ნაწილი საქართველოში აქვს გატარებული და ქართულ რეალიებს იცნობს. იგი დღეს რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის ერთ-ერთ ყველაზე განათლებულ, ენერგიულ და აქტიურ მღვდელმთავრად მიიჩნევა; რიგ საკითხში ლიბერალური შეხედულებებითა და პოზიციებით გამოირჩევა; არის სოლიდური სამეცნიერო-თეოლოგიური შრომების ავტორი; მხარს უჭერს რეფორმაციის კურსს მართლმადიდებელი ეკლესიის საღვთისმსახურო პრაქტიკაში და, კერძოდ, – ახალი სტილის კალენდარზე გადასვლის იდეას. აი, მისი სიტყვები: „კალენდრის საკითხი არ არის დოგმატის საკითხი... ქრისტიანთა გარკვეულ ნაწილში გავრცელებულია აზრი, რომ ძველი (იულიუსის) სტილი თითქოს „ეკლესიური“ და „მადლიანი“ სტილია, ახალი (გრიგორიუსის) – საერო და მადლმოკლებული. ეს მოსაზრება დამყარებულია გაუგებრობაზე“¹. ამის მიუხედავად, როდესაც ლაპარაკია თანამედროვე ცივილიზაციის ზოგად ტენდენციებსა და აქტუალურ გამოწვევებზე, ეს იერარქიკ კი კონსერვატორად გამოიყურება, რაშიც ქვემოთ წარმოდგენილი მასალა გვარწმუნებს. მისი მიდგომა ამ ინტერვიუში წამოჭრილი საკითხებისადმი საერთოდ, თითქოს, ლოგიკური და თანმიმდევრულია (იმის მიუხედავად, დაეთანხმები თუ არ დაეთანხმები), მაგრამ ეს ლოგიკა და თანმიმდევრულობა აშკარად კოჭლია იქ, სადაც ლაპარაკია მიზეზზე, თუ რის გამო შეჩერდა კონტაქტები რუსეთის მართლმადიდებელ და გერმანიის ევანგელურ ეკლესიებს შორის. თავად განსაჯეთ: თუკი რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესია ევანგელურ ანუ, საერთოდ, პროტესტანტულ-რეფორმატორულ ეკლესიას თეოლოგიური თვალთახედვით ეკლესიად, სხვა სიტყვებით, – ქრისტეს სხეულის ნაწილად არ სცნობს, რასაც მისი უსამღვდელოესობაც ადასტურებს, რა მნიშვნელობა აქვს, ასეთი „ეკლესიის“ სათავეში ქალი იდგება თუ კაცი? მაშ, როგორ გავიგოთ და რა ვიფიქროთ: მისი მეუფება და რუსეთის ეკლესიის სხვა წარმომადგენლები ქალებს არ

¹ იხ., კიკნაძე ზ., ეკლესია გუშინ, ეკლესია ხვალ, თბილისი, 2002, 152; პაპუაშვილი ნ., კალენდრის ახალი სტილი და საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესია, წიგნში: ისტორიისა და ეთნოლოგიის ინსტიტუტის შრომები, X-XI, თბილისი, 2010/2012, 390.

ელაპარაკებიან? მისთანათა თვალთახედვით ევანგელურ ეკლესიაში მღვდლობისა და მამასადამე, ეპისკოპოსობის მაღლი ხომ ისედაც გაუქმებულია? ქალი დიალოგის ღირსიც აღარაა? სხვა საკითხია, გულწრფელია თუ არა სწავლული ეპისკოპოსი ასეთ ულოგიკობასა და ირაციონალიზმში, მაგრამ ფაქტია, რომ მსჯელობა, რომელსაც ეს ინტერვიუ შეიცავს, თანმიმდევრობას მოკლებულია, – ლოგიკა ალაგ-ალაგ, რბილად რომ ვთქვათ, მოიკოჭლებს.

მასალა საყურადღებოა საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის ანწყობის შედარების კუთხითაც, მით უმეტეს – დღეს (2019 წელს), როდესაც საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის წინაშე დგას დილემა: აღიაროს თუ არ აღიაროს უკრაინის მართლმადიდებელი ეკლესიის ავტოკეფალია? ამ დროს და ამ ყოფაში ჩრდილოელი მეზობლისგან მოდის გაფრთხილება, რომ აღნიშნული აღიარების შემთხვევაში საქართველოს ეკლესიის ისედაც მძიმე ვითარება კიდევ უფრო დამძიმდება. თანაც რას ვხედავთ? გაფრთხილების (თუ მუქარის) ტექსტს სწორედ ილარიონ ალფეევი აწერს ხელს, დიახ – მეუფე ილარიონი, რომლის აღზრდაში საქართველოს წვლილი მიუძღვის (ასეა ცნობილი) და რომელიც, წესით, საქართველოს მეგობარი უნდა იყოს. შეიძლება არის კიდევ, მაგრამ მეგობარი მეგობარს მუქარის შემცველი ტექსტებით არ ელაპარაკება. ამიტომ, რომ საქართველოს წინაშე მდგომი დილემმა დილემად რჩება და პერსპექტივაც არ ჩანს!

ისე კი, მსგავს დილემებსა და პერსპექტივებზე, ზოგადად, – რუსეთისა და საქართველოს საეკლესიო ურთიერთობებზე მსჯელობის დროს, მხედველობაში უსათუოდ უნდა მივიღოთ შემდეგი გარემოება: საქართველოსა და რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიები ტიპიკონის და, ზოგადად, საეკლესიო წეს-განგების მიხედვით, ერთსა და იმავე ოჯახს მიეკუთვნებიან. ესაა ბიზანტიურ-სლავური ტრადიცია და საქართველოს ეკლესია ამ ტრადიციას მე-17 საუკუნის მეორე ნახევრიდან მიჰყვება, – მას

შემდეგ, რაც მეფე არჩილმა სლავური პროლოგ-სვინაქსარი თარგმნა და ამ პროლოგში შესულმა ტიპიკონმა (სლავური რედაქციისამ) სწრაფად გაიკაფა გზა საქართველოს სამღვდელმსახურო ცენტრებში. ასე დგანან დღეს რუსეთისა და საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიები ლიტურგიის საკითხში ერთსა და იმავე პოზიციაზე. და არა მარტო ლიტურგიის საკითხში! თუმცა ამავე ინტერვიუდანაც ვიგრძნობთ, თუკი შედარებისა და ანალოგიის მეთოდს მივმართავთ, რომ მათ და მათ იერარქებს რიგ საკითხში განსხვავებული ხედვებიც აქვთ. ასეთია, კერძოდ, კათოლიკურ ეკლესიასთან დამოკიდებულება. ირკვევა, რომ რუსეთის ამჟამინდელი მართლმადიდებელი ეკლესიის ელიტური ნაწილი რომის ეკლესიისა და, ზოგადად, ეკუმენიზმის მიმართ გაცილებით ლოიალურია, ვიდრე საქართველოსი. ყოვლადსამღვდლო ილარიონის სიტყვები „ჩვენ ვაღიარებთ კათოლიკური ეკლესიის საიდუმლოებებს“ ნიშნავს, რომ ეს ეკლესია სცნობს სამოციქულო მოსაყდრეობის უწყვეტობას რომის ეკლესიაში და იქ შესრულებული ნათლობისა და ხელდასხმის მადლმოსილებას აღიარებს. საქართველოს ამჟამინდელ ეკლესიაში სხვაგვარი განწყობილება ბატონობს: აქ რომაული წესით მონათლულებს ხელახლა ნათლავენ. აღსანიშნავია ისიც, რომ ინტერეკლესიური ცნობიერება რუსეთში გაცილებით მაღალია, ვიდრე საქართველოში. საქართველოში დღეს წარმოუდგენელია იმ მასშტაბის რელიგიათაშორისი ღონისძიების მოწყობა, როგორც, ამ ინტერვიუს თანახმად, 2009 წლის 4 ნოემბერს წითელ მოედანზე ეროვნული ერთიანობისათვის ჩატარებულა. მკითხველებს ვთხოვთ, მიაქციონ ყურადღება მღვდელმთავრის სიტყვებს: პატრიარქი „აერთიანებს ჩვენ მორწმუნეებს (ე.ი. მართლმადიდებლებს, ნ.პ.) და ხელს უწყობს რელიგიური საზოგადოებების ურთიერთთანამშრომლობას. პატრიარქი მთელი ხალხის სულიერი წინამძღოლი უნდა იყოს და არა მხოლოდ მართლმადიდებელი მორწმუნეებისა“. ეს სიტყვები ერთი შეხედვით თითქოს საამო მოსასმენია, მაგრამ მეორე წინადადებაში ლოგიკისა და მართლმკვეთელობის დეფიციტი აშკარაა: როგორ უნდა იყოს პატრიარქი, – გნებავთ რომელიმე სხვა სარწმუნოებრივი ერთობის წინამძღოლი, – „მთელი ხალხის“, ე.ი.

მუსლიმების, ბუდისტებისა თუ ათეისტების „სულიერი წინამძღოლი“? ეს კითხვა საქართველოსთვისაც აქტუალურია, რადგან აქ კიდევ უფრო ძლიერია სტერეოტიპი: კათალიკოს-პატრიარქი „ერის სულიერი მამაა!“. ამ გამოთქმას ჩვენში ყოველნაბიჯზე გაიგონებთ და არავინ კითხულობს: როგორ შეიძლება, რომ საქართველოს მართლმადიდებელთა კათალიკოს-პატრიარქი საქართველოს არამართლმადიდებელთა „სულიერი მამა“ იყოს? როგორ წარმოგვიდგენია ეს? ხომ არ არის ამ სტერეოტიპის საფუძველი სიყალბე და ირაციონალიზმი აქაც და იქაც – საქართველოშიც და რუსეთშიც?

ეს ინტერვიუ საყურადღებოა ბევრი სხვა ასპექტითაც. ამის გამო ის ჩვენ, ბატონ ვახტანგ ჩხაიძის რჩევის შესაბამისად, გერმანულიდან ვთარგმნეთ (სავარაუდოდ არსებობს რუსულ ვარიანტი, მაგრამ მასზე ჯერჯერობით ხელი არ მიგვიწვდა). მართალია, აღნიშნული პუბლიკაციიდან და წინამდებარე თარგმანის შესრულებიდან ათი წელი გავიდა, მაგრამ ვხედავთ, რომ ამ ხნის მანძილზე საქართველოს რელიგიურ სივცეში არსობრივად არაფერი შეცვლილა. ამიტომ ვფიქრობთ, რომ ამ თარგმანის ჩვენი მკითხველისათვის შეთავაზება დღესაც სასარგებლო საქმე იქნება.

„იმპულსური რეაქცია“

რუსეთის მართლმადიდებელი ეკლესიის საგარეო საქმეთა განყოფილების გამგე მთავარეპისკოპოსი ილარიონი ევანგელურ ეკლესიასთან დიალოგის ჩაშლისა და პაპ ბენედიქტე XVI-სთან ურთიერთობის შესახებ

ილარიონი, 43 წლის, ვოლოკოლომსკის მთავარეპისკოპოსი, არის მოსკოვის საპატრიარქოს საგარეო ურთიერთობათა განყოფილების თავმჯდომარე და ამ ეკლესიის მეთაურის, კირილეს, ნდობით აღჭურვილი პირი.

SPIEGEL: მალაღრირო, თქვენმა ეკლესიამ გერმანიის ევანგელურ ეკლესიასთან (EKD) დიალოგი ერთადერთი მიზეზის გამო შეწყვიტა: რადგან ამჟამად მის სათავეში დგას ეპისკოპოსი ქალი მარგოტ კეზმანი. რატომ არ გსურთ თქვენ მასთან საუბარი?

– ეს ასე ზოგიერთმა მედიამ წარმოსახა. მე მხოლოდ დავადასტურე, რომ ჩვენ არ შეგვიძლია თეოლოგიური დიალოგის იმ ფორმით გაგრძელება, როგორც ის უკანასკნელი 50 წლის განმავლობაში მიმდინარეობდა.

SPIEGEL: ეს ხომ მაინც ერთი და იგივეა: თქვენ არ გსურთ დიალოგში პარტნიორად ქალბატონი კეზმანი.

– მიუხედავად იმისა, რომ ევანგელურ ეკლესიას ჩვენ ეკლესიად, რასაც ჩვენს ენაზე ეკლესია ჰქვია, არ ვაღიარებთ, ჩვენს პატრიარქებსა და გერმანიაში ევანგელური ეკლესიის საბჭოს თავმჯდომარეებს შორის დღემდე შესანიშნავი ურთიერთობა სუფევდა. მაგრამ ასე ველარ გაგრძელება: პატრიარქს არ შეუძლია ეპისკოპოს ქალთან შეხვედრა.

SPIEGEL: გერმანიაში ეს დიდ გაუგებრობას იწვევს. ამ საკითხში თქვენი ეკლესია ულტრაკონსერვატულია.

– ჩვენ არ უარყოფთ ამას. საბჭოს თავმჯდომარის არჩევა გერმანიის ევანგელური ეკლესიის კერძო საქმეა; ჩვენ პატივს ვცემთ იმ ადამიანების არჩევანის თავისუფლებას, რომლებმაც ქალბატონ კეზმანს დაუჭირეს მხარი. აგრეთვე, ჩვენც, მართლმადიდებლებსაც, გვაქვს ჩვენი უფლებები და იმის უფლებაც გვეკუთვნის, რომ დიალოგის ახალი ფორმა განვსაზღვროთ, თუკი ვითარება შეიცვლება.

SPIEGEL: გაგვიმარტეთ, რატომ მიგაჩნიათ წარმოუდგენლად დიალოგი ქალ ეპისკოპოსთან?

- ესაა არა სქესის საკითხი, არამედ - ქრისტიანული ტრადიციის აღქმის! არ შეიძლება, რომ ქალები გახდნენ იესოს მონაფეების, მოციქულების, მემკვიდრეები, როგორადაც მართლმადიდებელი და კათოლიკე ეპისკოპოსები მოიაზრებიან. ამას გარდა: პატრიარქ კირილეს შეხვედრა ქალბატონ კეზმანთან ისეთ შთაბეჭდილებას დატოვებდა, რომ თითქოს ჩვენი ეკლესია ქალების მღვდლობას აღიარებს. ამას ჩვენი მორწმუნეები ცუდად გაიგებდნენ. ჩვენ კი მათი ხმა დიდი თანაგრძნობით უნდა მოვისმინოთ; ჩვენი გაგებით, ისინი მართლმადიდებელი სარწმუნოების დამცველები არიან.

SPIEGEL: ეკუმენურობის პრინციპი, როგორც ამას ქალბატონი კეზმანი ამბობს, განა სწორედ იმაში არ მდგომარეობას, რომ „განსხვავებულმა ეკლესიებმა და განსხვავებული პოზიციის სამსახურებმა ერთმანეთს გაუგონ“? მაშინ როგორ შეგიძლიათ თქვენ დიალოგიდან ქალების გამოთიშვა?

- ორი ეკლესიის დიალოგში ქალებიც მონაწილეობდნენ, ოღონდ არა როგორც ეპისკოპოსები, არამედ როგორც ქალი მღვდლები. ჩვენ გვინდოდა, რომ ნოემბერსა და დეკემბერში ჩვენი დიალოგის 50 წლისთავი მოსკოვსა და ბერლინში საზეიმოდ აღგვენიშნა. ქალბატონ კეზმანის არჩევის შემდეგ მე წინადადება წამოვაყენე, რომ ჩვენ მოსკოვში დღესასწაული გეგმის მიხედვით ჩავატაროთ და ჩვენთან ამ ზეიმზე ეპისკოპოსი ჰუბერი ჩამოვიდეს.

SPIEGEL: გერმანიაში ევანგელური ეკლესიის ყოფილი თავმჯდომარე.

- ბერლინში მიმოსვლა ჩემთვის ამჟამად, ცხადია, შეუძლებელია, რის გამოც იქ ჩემი მოადგილის გაგზავნა მინდოდა. ამის შემდეგ გერმანიის ევანგელურმა ეკლესიამ ორივე ქვეყანაში საზეიმოდ დღეები გააუქმა. მან ეს საჭიროების გამო კი არ გააკეთა, არამედ ჩემთან დაკავშირებით. ამას მე ძალიან ვდარდობ; ამას ასეთი რეაქცია არ უნდა მოჰყოლოდა.

SPIEGEL: ამ რეაქციის გაგება შეიძლება: მოადგილის გამოგზავნა რაღაც უპატივცემულობად იქნა აღქმული.

– შესაძლებელია. მაგრამ ასეთი იმპულსური რეაქცია არ შეესაბამება ჩვენი ურთიერთობის უწინდელ დონეს. ჩვენ დიალოგი კი არ უნდა ჩავშალოთ, არამედ ის უნდა ავავოთ. მე მზად ვარ, შევხვდე ევანგელური ეკლესიის ხელმძღვანელებს, რათა მომავალი თანამშრომლობის ფორმაზე ვიმსჯელოთ.

SPIEGEL: მაგრამ არა ქალბატონ კეზმანს.

– ჩემ ვიზავის (მოპასუხეს) გერმანიის ევანგელურ ეკლესიაში.

SPIEGEL: ის კაცია?

– საბედნიეროდ! ეპისკოპოსი მარტინ შინდჰიუტე.

SPIEGEL: ერთ წერილში ეპისკოპოსმა კეზმანმა და ეპისკოპოსმა შინდჰიუტემ პატრიარქს საკუთარი თვალსაზრისის გამოთქმა შესთავაზეს. უკვე მზადაა პასუხი?

– გამზადდება. და მას პატრიარქის ან ჩემი ხელმოწერა ექნება.

SPIEGEL: თქვენ აღნიშნეთ, რომ ევანგელური ეკლესია თქვენთვის ნამდვილი ეკლესია არ არის. რა განასხვავებს მას მართლმადიდებლური და კათოლიკური ეკლესიებისაგან?

– მართლმადიდებლურსა და კათოლიკურ ეკლესიებს ერთმანეთისგან მხოლოდ ზოგიერთი თეოლოგიური განსხვავება და ეკლესიის წყობილება აცალკევებს. ჩვენ, ასევე, უარვყოფთ პაპის პრიმატს სხვა ეკლესიებზე. თუმცა ეს წინააღმდეგობანი არსებითი ხასიათის არაა. ჩვენ ვაღიარებთ კათოლიკური ეკლესიის საიდუმლოებებს, როგორცაა, მაგალითად, ნათლობა, და თუკი კათოლიკე მღვდელი მართლმადიდებელთა სარწმუნოებას ეზი-

არება, მას მღვდლის ხარისხი უნარჩუნდება. ასევეა სანიწა-
ალმდეგო შემთხვევაშიც. პროტესტანტულ ეკლესიებს კი ჩვენ
ეკლესიებად არ ვცნობთ; ჩვენ მათ ქრისტიანულ კავშირებად
განვიხილავთ. ჩვენ შორის არსებობს რადიკალური განსხვავებები
თეოლოგიურ და ეთიკურ საკითხებში.

SPIEGEL: მაინც რას გულისხმობთ?

– ბევრმა პროტესტანტულმა ეკლესიამ ბოლო ათწლეულებში მათი
მორალური პრინციპების ლიბერალიზაცია მოახდინა; ისინი ჰომო-
სექსუალობას თეოლოგიური თვალსაზრისით ამართლებენ, ჰომო-
სექსუალთა ქორწინებასაც კი აკურთხებენ. ზოგიერთი აბორტსაც
არ მიიჩნევს ცოდვად. და კიდევ, ჩვენი და კათოლიკური ეკლე-
სიებისაგან განსხვავებით, პროტესტანტები ქალებს მღვდლად
აკურთხებენ.

SPIEGEL: თქვენი ეკლესიის ურთიერთობები კათოლიკეებთან
ბოლო წლებში ისევე დაძაბული იყო, როგორც სხვებთან.
კათოლიკურმა ეკლესიამ რუსეთში ოთხი ეპარქია დააარსა, რის
გამოც თქვენ ის მორწმუნეების გადაბირებაში დაადანაშაულებთ.
ეს უთანხმოებანი უკვე მოგვარებულია?

– უთანხმოებანი იყო და ახლაც არსებობს. დაძაბულობანი
საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ წარმოიშვა, როდესაც დასავ-
ლეთ უკრაინაში ბერძნულ-კათოლიკურმა ეკლესიამ ჩვენ არა
ერთი და ორი ეკლესია ძალადობრივად ჩამოგვართვა; ათასობით
მორწმუნე მართლმადიდებელი ქუჩაში გაყარეს. ამბობენ, რომ
ბერძნულ-კათოლიკური ეკლესია ავტონომიურია, მაგრამ ის ჯერ
მაინც რომს ეკუთვნის. რომი კი იქ თავის გავლენას ამტკიცებს.

SPIEGEL: დიდი ხანია, მიმდინარეობს საუბარი, რომ ბოლოს და
ბოლოს შედგება შეხვედრა რუსეთის პატრიარქსა და რომის პაპს
შორის. რამდენიმე დღის წინათ მოსკოვმა და ვატიკანმა დესპა-
ნების გაცვლის თაობაზე შეთანხმებასაც მიაღწიეს. შეხვედებიან

ერთმანეთს ორი ეკლესიის წინამძღვრები?

– ასეთ შეხვედრას ჩვენ არ გამოვრიცხავთ და დიდი იმედი გვაქვს, რომ ის შედეგაა. პაპ ბენედიქტე XVI-ს პრობლემები კარგად მოეხსენება. ის არ აპირებს ნაჩქარევ შეხვედრას პატრიარქთან და არც რუსეთში მოგზაურობას, როგორც ამას მისი წინამორბედი იქმოდა. ამის გამო ჩვენ მადლობელი ვართ; ჩვენ გულთან მიგვაქვს მისი სიტყვები და მხარში ვუდგავართ მას, როდესაც ის ტრადიციულ ქრისტიანულ ღირებულებებს ესარჩლება. შეხვედრა, რომელიც მხოლოდ ტელეკამერების წინ ხელების გაშლით შემოიფარგლება, ჩვენ არ გვანტერესებს.

SPIEGEL: ამით რის თქმა გსურთ?

– ჩვენ ჩვენი ურთიერთობების გადატვირთვა გვინდა. თუკი მდგომარეობა დასავლეთ უკრაინაში რადიკალურად გაუმჯობესდება, თუკი კათოლიკეები და მართლმადიდებლები განაცხადებენ, რომ ისინი არ არიან კონკურენტები, რომლებიც ერთმანეთის მორწმუნეების გადაბირებას მიმართავენ, პარტიარქისა და პაპის შეხვედრა შესაძლებელი გახდება. ჩვენ მოკავშირეები ვართ და ერთი და იმავე გამონწვევების წინაშე ვდგავართ: აგრესიული სეკულარიზმის წინაშე.

SPIEGEL: თქვენი ხედვით, ეს უფრო დასავლეთს შეეხება, თუ ასევე რუსეთსაც?

– დასავლეთს! რუსეთში აგრესიული სეკულარიზმი სახელმწიფო იდეოლოგია არ არის. მართალია, ის ჩვენთანაც არსებობს, მაგრამ ჩვენი მორწმუნეები მას ეწინააღმდეგებიან; ისინი უფროთხილდებიან ისეთ ტრადიციულ ღირებულებებს, როგორცაა ოჯახი, დედაშვილობა და ღირსეული ცხოვრება.

SPIEGEL: მაინც რა გაცხუნებთ თქვენ ყველაზე მეტად, როდესაც დასავლეთზე ფიქრობთ?

- მაგალითად: სტრასბურგის ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოს სურს, რომ იტალიის სკოლების კედლებზე ჯვარცმის ჩამოკიდება აიკრძალოს. ამ შემთხვევაში ტრადიციული ქრისტიანული ღირებულებანი ფეხქვეშ გაითელება.

SPIEGEL: ეს თანასწორუფლებიანობისათვის კეთდება. მაშინ მუსლიმ გოგონებსაც მიეცემათ სკოლებში თავსაბურავით სიარულის უფლება.

- რატომაც არა? მაგრამ არსებობს ის, რასაც ჩვენ უმრავლესობის რელიგიას ვუნდებთ. საუდის არაბეთში ეს არის ისლამი, რუსეთში კი - მართლმადიდებლობა. კურსკში ცოტა ხნის წინათ 60000-მა ადამიანმა ღვთისმშობლის სასწაულმოქმედი ხატის საზღვარგარეთიდან დაბრუნება იდღესასწაულა. 4 ნომბერს, რუსეთის ეროვნული ერთიანობის დღეს, ჩვენ სხვადასხვა რელიგიის წარმომადგენლებთან ერთად მოსკოვის წითელ მოედანზე პროცესია გავმართეთ. პირველ რიგში პატრიარქი მიდიოდა, ისლამის, იუდაიზმისა და ბუდიზმის საკრებულოთა წინამძღვრები - მეორე რიგში. ეს იყო იმის თვალსაჩინო სიმბოლო, რომ რუსეთი მულტიკონფესიური საზოგადოებაა, პატრიარქი კი - გაბატონებული რელიგიის მეთაური. ის აერთიანებს ჩვენ მორწმუნეებს და ხელს უწყობს რელიგიური საზოგადოებების ურთიერთ-თანამშრომლობას. პატრიარქი მთელი ხალხის სულიერი წინამძღოლი უნდა იყოს და არა მხოლოდ მართლმადიდებელი მორწმუნეებისა.

SPIEGEL: ახალი პატრიარქი კირილე პრეზიდენტ დიმიტრი მედვედევთან და პრემიერ-მინისტრ ვლადიმერ პუტინთან ერთად რუსეთის უძლიერეს ფიგურად აღზევდა. ეს საფრთხეს უქმნის ეკლესიისა და სახელმწიფოს გაცალკევებას.

- არა. ჩვენ არ ვერევიტ პოლიტიკაში და არც საარჩევნო რეკომენდაციებს ვიძლევიტ. ეკლესია ღიაა სხვადასხვა პოლიტიკური

მრწამსის ადამიანებისათვის.

SPIEGEL: რუსეთში ამჟამად ცხარე დისპუტი მიმდინარეობს სტალინის როლის შესახებ. როგორ აფასებს თქვენი ეკლესია ამ დებატებს?

- ისტორიულ სიმართლეს ჩვენ თვალეში უნდა შევხედოთ. სამხილები სტალინური მასობრივი რეპრესიების შესახებ ბლომდაა. მსხვერპლის ზუსტი რიცხვის დადგენას ჩვენ ალბათ ვერ შევძლებთ, მაგრამ ეს მილიონებია: ადამიანები, რომლებიც დახვრიტეს, რომლებსაც ქონება ჩამოართვეს, რომლებიც სამშობლოდან გააგდეს. ეს იყო მჩაგვრელი რეჟიმი, რომელიც საკუთარ ხალხს ანადგურებდა.

SPIEGEL: თუმცა კვლავ მოისმენთ არგუმენტს, რომ სტალინს აქვს თავისი დამსახურება.

- დანაშაულობანი, რაც მე ჩამოვთვალე, შეუძლებელია, რამემ გადწონოს. ამისათვის საკმარისი არც მეორე მსოფლიო ომში გამარჯვება იქნება. გამარჯვებას ხალხმა მიაღწია და არა სტალინმა.

ესაუბრნენ: მარტინ დოიერი, ქრისტიან ნეფი, მათიას შუპი.

“Der Spiegel”, 2009, 14.12, № 51.

მთარგმნელის შენიშვნა: წარმოდგენილი ინტერვიუს გამოქვეყნებიდან რამდენიმე კვირის შემდეგ გერმანია სკანდალურმა ცნობამ მოიცვა: ჰანოვერის ეპისკოპოსი და გერმანიის ევანგელური ეკლესიის საბჭოს თავმჯდომარე, ქალბატონი მარგოტ კეზმანი (**Margot Käßmann**), 2010 წლის 20 თებერვალს, შაბათს შებინდებისას, ავტოინსპექციამ მთვრალი იპოვა და დააჯარიმა. ამ ამბავს ფართოდ გამოეხმაურა მასმედია. გაირკვა, რომ ქალბატონმა კეზმანმა

დანაშაული აღიარა და ყველა თანამდებობა დატოვა (ეპისკოპოსობა ევანგელურ ეკლესიაში თანამდებობაა და არა იერარქიული პატივი). მან თავის საქციელს „მძიმე შეცდომა“ უწოდა, რომელშიც არავის და არაფერს არ მიუძღვის წვლილი, გარდა საკუთარი თავისა. საეკლესიო-სამღვდელო სამსახურს იგი ამ სიტყვებით გამოემშვიდობა: „ვერსად დაეცემი ისე ღრმად, როგორც უფლის ხელებში“ (*“Süddeutsche Zeitung”, 2010, 25.II, № 46*). ამის შემდეგ მის მიმართ ნეგატიური განწყობილება აღარავის გამოუხატავს. პირიქით: ყველამ აღიარა, რომ მან ღირსეული ნაბიჯი გადადგა და ამით სხვებსაც ზნეობრივი პასუხისმგებლობის მაგალითი მისცა. აღარც რუსეთის მართლმადიდებელ ეკლესიას აქვს საფუძველი (რესპონდენტი ილარიონის ზემოთ წარმოდგენილ მოტივს თუ გავითვალისწინებთ), რომ ევანგელურ ეკლესიასთან დიალოგზე უარი თქვას.